

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

DIBOKWANE/HLAKOLA 2013

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 100

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 12.

KAROLO YA A: RUBRIKI YA GO LEKOLA TAODIŠO (50)

	Khouto 7: Bokgoni bjo bo botse go fetiša. 80–100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bo botse kudukudu. 70–79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bo botse kudu. 60–69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50–59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40–49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30–39%	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu. 0–29%
D = DITENG P=PEAKANYO (MEPUTSO 30) D = 25 P = 5	24–30 -Diteng di laetša kwešišo ya go kgahliša ya ditaba. -Dikgopololo tša go butšwa tša go hlolahla mogopolo. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse kudukudu.	21–23½ -Diteng di laetša tlhalošo ye e tseneletšego ya ditaba. - Dikgopololo di a kgahliša, ke tša boikgopolelo. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse kudu.	18 – 20½ -Diteng di laetša tlhalošo ye e tseneletšego ya ditaba. -Dikgopololo tša go kgahliša, tša go goga šedi. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go amogelega.	15–17½ -Diteng di tlhaloša ditaba ka go kgotsofatša. -Dikgopololo ke tša mehleng, tša go se tsenelele. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go amogelega.	12–14½ -Diteng ke tša mehleng tša go se nyalelane. -Dikgopololo mo go ntši di tseleng fela di a ipušeletša. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse.	9–11½ -Diteng ga di kwagale ka mehla, ga di nyalelane. -Dikgopololo ke tše nnyane tša go fela di ipušeletša. -Bohlatse bja go hlaelela bja Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo.	0–8½ -Diteng di fapogile ebile ga di nyalelane. -Dikgopololo di šarakane ebile di a hlakahlahkanya. -Ga go na peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo. -Taodišo e hlagišitšwe ka bofokodi.
P = POLELO, S = SETAELE P = PALOBO-HLATSE (MEPUTSO 15) P = 5 S = 8 P = 2	12–15 -Bohlatse bja temogo ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka bottlalo. -Polelomakgethe e šomišitšwe ka nepagalo. -Kgethontšu e laetša setaele sa maleba sa ditaba. -Taodišo e tloga e se na le ge e le phošwana go laetša gore e badišitšwe le go ntšhwadi diphoso.	10½–11½ -Temogwana ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka tshwanelo le go kgona go šomiša polelo-makgethe ka nepagalo. -Kgethontšu mo go ntši e nepagetše ebile e laetša setaele sa maleba. -Taodišo e na le phošo go laetša gore e badišitšwe le go ntšhwadi diphoso.	9–10 -Temogwana ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga mo go ntši ke tša maleba. -Kgethontšu e lekanetšenyana fela e sepelelana le setšeletšwa. -Setaele se nepagetše ebile ke sa tshwanelo, se sepelelana le dinyakwa tša sererwa. -Taodišo e tloga e se na le phošo go laetša gore e badišitšwe le go ntšhwadi diphoso.	7½–8½ -Temogwana ya khuetšo ya polelo. -Polelo e nyakile e letefaditše, le maswaodikga a a kgotsofatša. -Kgethontšu e nyakile go hlaelela fela e sepelelana le sererwa. -Setaele se nepagetše go ya ka dinyakwa tša sererwa. -Taodišo e sa na le diphoso le ge e laetša e badišitšwe le go ntšhwadi diphoso.	6–7 -Polelo ya go hlaelela le maswaodikga ga se a šomišwa ka tshwanelo. -Kgethontšu ya motheo, ya go hlaelela. -Setaele ga se nyalelane ebile ga se swanetšane le sererwa. -Taodišo e na le diphoso tše ntši le ge e laetša e badišitšwe le go ntšhwadi diphoso.	4½–5½ -Polelo le maswaodikga di fošageteš. -Kgethontšu e hlaelela kudu. -Setaele ga se sepelelana le sererwa. -Taodišo e tletše diphoso le ge e badišitšwe le go ntšhwadi diphoso.	0–4 -Polelo le maswaodikga di fošageteš kudu. -Kgethontšu e šarakane ebile e hlakahlahkane. -Setaele se fošageteš ka mahlakoreng ka moka. -Taodišo e tletše ka diphoso ebile e a hlakahlahkanya le ge e badišitšwe le go ntšhwadi diphoso.

TLHAMEGO (MEPUTSO 5) T = 50	4–5 -Ditaba di a nyalelana le dintlha di filwe ka botlalo. -Mafoko le ditemana ka moka di hlamilwe ka nepagalo, di tšweletša tlhalošo gabotse. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	3½ -Ditaba di a latelana ebole di a nyalelana. -Mafoko le ditemana di hlamilwe ka nepagalo le tlhalošo e pepeneneng. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	3 -Dintlha tše nnyane tša maleba di tšweleditšwe. -Mafoko le ditemana gantsi di hlamilwe ka tshwanelo le tlhalošo e tloga e kwagala. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	2½ -Dintlha tše dingwe tša maleba di laeditšwe. -Diphošo tlhamegong ya ditemana le mafoko le ge tlhalošo e kwagala. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	2 -Bohlatse bja dintlha tša maleba. -Mafoko le ditemana di fošagetše le ge tlhalošo ka kakaretšo e kwagala. -Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.	1½ -O fela a etšwa tseleng, go boima go latela kakaretšo ya dikgopololo. -Mafoko le ditemana ga se tša hlamega, tlhalošo ga e kwagale. -Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.	0–1 -Dikgopololo di tšwele tseleng, di šarakane ebole di hlakahlkane. -Mafoko le ditemana di šarakane ebole ga di tsenelane. -Botelele ga se bja maleba – teleletele/kopanakopana.
---	--	--	--	---	---	--	--

KAROLO YA B: RUBRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE (30)

	Khouto 7: Bokgoni bjo bo botse go fetiša. 80–100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bo botse kudukudu. 70–79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bo botse kudu. 60–69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50–59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40–49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30–39%	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu. 0–29%
D = DITENG, P=PEAKANYO S=SEBOPEGO (MEPUTSO 18)	<u>14½–18</u> -Tsebo e botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolodi a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga ditaba. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudu. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego gabotse.	<u>13–14</u> -Tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolodi ke ya godingwana, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O šomišitše melao ye mentši ya maleba ya sebopego.	<u>11–12½</u> -Tsebo ya go kwagala ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwile tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolodi. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse.	<u>9–10½</u> -Tsebo ya go kgotsofatša ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwile tseleng, fela se ga se thibele tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolodi, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa.	<u>7½– 8½</u> -Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ye tshese. -Moithuti o tšwile tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya go lekanela ya dikgopolodi le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa tša go thekga sererwa.	<u>5½–7</u> -Tsebo ya go lekanela ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go lekanela. -Moithuti o tšwile tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo go ntši. -Setšweletšwa ga se nyalelana ka dikgopolodi le diteng mo go ntši, se na le dintlha di se kaenyanana tša go thekga sererwa. -Ga go na bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O na le tsebo e nnyane ya dinyakwa tša sebopego, o tlogetše melao ye bohlokwa.	<u>0–5</u> -Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Setšweletšwa se šarakane ebole se a hlakahlakanya, tlhalošo ga e kwagale mo go ntši. -Ga go na nyalelano ya dikgopolodi le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo ga e kgotsofatše. -Setšweletšwa se hlagisitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.
D = 10 P = 4 S = 4							

	10–12	8½ – 9½	7½–8	6–7	5–5½	4–4½	0–3½
P = POLELO, S = SETAELE P = PALOBO-HLATSE (MEPUTSO 12) P = 5 S = 5 P = 2	<p>-Polelo ya setšweletšwa mo go ntši ke ya maleba ebole h lamilwe gabotse.</p> <p>- Tlotlontšu mo gohle e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele mo go ntši se nepagetše.</p> <p>-Setšweletšwa se tloga se se na le ge e le phošwana go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Setšweletšwa se h lamilwe gabotse kudu ka maleba.</p> <p>-Tlotlontšu e nepagetše kudu go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se nepagetše kudu.</p> <p>-Setšweletšwa ga se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Setšweletšwa se h lamilwe gabotse eibile ke sa maleba.</p> <p>-Tlotlontšu e tloga e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se tloga se nepagetše.</p> <p>-Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e nyakile go kgotsafatša. Diphoso ga di thibele kelo ya dintlha.</p> <p>-Tlotlontšu e nyakile go kgotsafatša go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se na le diphoso.</p> <p>-Setšweletšwa se na le diphoso tše ntši le ge se laetša se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele bo nyakile go ba bja maleba.</p>	<p>-Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le diphoso tše ntši.</p> <p>-Tlotlontšu e lekanetše eibile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se na le diphoso.</p> <p>-Setšweletšwa se na le diphoso tše ntši le ge se laetša se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola eibile go boima go e latela.</p> <p>-Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se nele sererwa.</p> <p>-Setšweletšwa se tletše ka diphoso eibile se a hlakahlkanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola eibile go boima go e latela.</p> <p>-Tlotlontšu e nyaka phošollo eibile ga se ya lokela morero.</p> <p>-Setaele ga se sepelelane le sererwa.</p> <p>-Setšweletšwa se tletše ka diphoso eibile se a hlakahlkanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.</p>

**KAROLO YA C: RUBRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA LE DITŠWELETŠWA TŠA TSEBIŠO,
MELAETŠA LE MAHLAKORENTŠI (20)**

	Khouto 7: Bokgoni bjo bo botse go fetiša. 80–100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bo botse kudukudu. 70–79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bo botse kudu. 60–69%	Khouto 4: Bokgoni bjo go kgotsofatša. 50–59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40–49%	Khouto 2: Bokgoni bjo go išega. 30–39%	Khouto 1: Bokgoni bjo go hlaelela kudukudu. 0–29%
D = DITENG, P = PEAKANYO S = SEBOPEGO (MEPUTSO 12) D = 6 P = 3 S = 3	10–12 -Tsebo e botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Diteng le dikgopolodi a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga ditaba. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudu. -O šomišitše melao ya maleba ya sebolego.	8½–9½ -Tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolodi a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O šomišitše melao ye mentši ya maleba ya sebolego.	7½–8 -Tsebo ya go kwagala ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwile tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolodi a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse.	6–7 -Tsebo ya go kgotsofatša ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwile tseleng, fela se ga se thibele tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolodi a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go amogelega sa Leleme la Gae.	5–5½ -Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ye tshese. -Moithuti o tšwile tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya go lekanelia ya dikgopolodi a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse sa Leleme la Gae	4–4½ -Tsebo ya go lekanelia ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go lekanelia. -Moithuti o tšwile tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo go ntši. -Setšweletšwa ga se nyalelana ka dikgopolodi a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse sa Leleme la Gae	0–3½ -Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwile tseleng, tlhalošo e no se kwagale ka gohle. -Setšweletšwa se šarakane ebole se a hlakahlakanya, tlhalošo ga e kwagale mo go ntši. -Ga go na nyalelano ya dikgopolodi a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo ga e kgotsofatše. -Setšweletšwa se hlagišitše ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebolego.

	<u>6½–8</u>	<u>6</u>	<u>5½</u>	<u>4–4½</u>	<u>3½</u>	<u>2½–3</u>	<u>0–2</u>
P = POLELO, S = SETAELE P = PALOBO-HLATSE (MEPUTSO 8) P = 3 S = 3 P = 2	<p>-Polelo ya setšweletšwa mo go ntši ke ya maleba ebole e hlamilwe gabotse.</p> <p>- Tlotlontšu mo gohle e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele mo go ntši se nepagetše.</p> <p>-Setšweletšwa se tloga se se na le ge e le phošwana go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse kudu ka maleba.</p> <p>-Tlotlontšu e nepagetše kudu go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se nepagetše kudu.</p> <p>-Setšweletšwa ga se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse eabile ke sa maleba.</p> <p>-Tlotlontšu e tloga e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se tloga se nepagetše.</p> <p>-Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e nyakile go kgotsafatša. Diphoso ga di thibebe kelo ya dintlha.</p> <p>-Tlotlontšu e nyakile go kgotsafatša go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se na le diphoso.</p> <p>-Setšweletšwa se na le diphoso tše ntši le ge se laetša se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele e nyakile go ba bja maleba.</p>	<p>-Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le diphoso tše ntši.</p> <p>-Tlotlontšu e lekanetše ebole ga se ya swanelo morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se na le diphoso.</p> <p>-Setšweletšwa se na le diphoso tše ntši le ge se laetša se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebole go boima go e latela.</p> <p>-Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele ga se sepelelane le sererwa.</p> <p>-Setšweletšwa se tletše ka diphoso ebole se a hlakahlekanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebole go boima go e latela.</p> <p>- Tlotlontšu e nyaka phošollo ebole ga se ya lokela morero.</p> <p>-Setaele ga se sepelelane le sererwa.</p> <p>-Setšweletšwa se tletše ka diphoso ebole se a hlakahlekanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa diphoso.</p> <p>-Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.</p>

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1****Ditaodišo tšeо di botšišitšwego**1.1 le **Taodišokanego/tlhalošo**

1.7

Tlhalošo

Yona e laodiša kanegelo goba tiragalo ye e fetilego. E ka ngwalwa go tšwa lehlakoreng le lengwe le le lengwe.

Tšeо di swanetšego go hlokamelwa ge go ngwalwa taodišo ya go anegwa:

- Kanegelo e swanetše go kgodiša le ge e theilwe godimo ga nonwane.
- Gantsi taodišo ye e ngwalwa ka lebaka le le fetilego.
- Ditemana tša matseno di swanetše go tanya šedi ya mmadi.
- Kanegelo ge e le ye botse e swanetše go ba le ntlha ye e e laetšago.
- Thumo ya moswananoši ya go kgahliša e a kgotsofatša.
- Kgahlego ya mmadi e swanetše go lotwa go fihla mafelelong.
- Taodišo ya go anega gantsi e na le mokgwa wa go hlaloša.

1.2 le **Taodišokanego**

1.8

Tlhalošo

Yona e laodiša kanegelo goba tiragalo ye e fetilego. E ka ngwalwa go tšwa lehlakoreng le lengwe le le lengwe.

Tšeо di swanetšego go hlokamelwa ge go ngwalwa taodišo ya go anegwa:

- Kanegelo e swanetše go kgodiša le ge e theilwe godimo ga nonwane.
- Gantsi taodišo ye e ngwalwa ka lebaka le le fetilego.
- Ditemana tša matseno di swanetše go tanya šedi ya mmadi.
- Kanegelo ge e le ye botse e swanetše go ba le ntlha ye e e laetšago.
- Thumo ya moswananoši ya go kgahliša e a kgotsofatša.
- Kgahlego ya mmadi e swanetše go lotwa go fihla mafelelong.
- Taodišo ya go anega gantsi e na le mokgwa wa go hlaloša.

1.3 **Taodišotlhalošo/ponagatši****Tlhalošo**

Ka taodišotlhalošo, mongwadi o hlaloša selo se sengwe gore mmadi a kgone go itemogela sona. Motho goba selo se sengwe di ka hlalošwa.

Tšeо di swanetšego go hlokamelwa ge go ngwalwa taodišo ye:

- Mongwadi o swanetše go hlagiša seswantšho ka mantšu.
- Kgetha mantšu le dikgopololo ka tlhokomelo gore o fihlelele seo se nyakegago.

- Dikakanyo malebana le go bona, go kwa, go kgwatha, modumo le tatso di ka šomišwa go dira gore tlhalošo e kwešišege.
- Diriša dikapolelo ka tsela ya maleba.
- O swanetše go ba le boitemogelo bja hlogo yeo o ngwalago ka yona.

1.4 **Taodišokahlaahlo/Ngangišano**

Tlhalošo

Taodišo ye ga e na maikutlo a mongwadi. Yona e leka go tšweletša mahlakore a mabedi a poledišano ka go lekana. Mongwadi o hlokomeila dintlha tša go fapania tša hlogo ye gomme a hlagiša dikgopoloo tša go fapania ntle le go tsea lehlakore. Mongwadi a ka ba le thumo ye e itšeng mafelelong a taodišo, eupša dintlha tša go thekga goba go ganetše di swanetše go lekalekana le go kwagala.

Tše di swanetšeego go hlokomelwia taodišong ye:

- Mongwadi o swanetše go kwešiša le go lebelediša mahlakore a mabedi a taodišo ntle le go tsea lehlakore.
- Taodišo e swanetše go kwagala le go ikema ka dintlha. Seo se ra gore e se huetšwe ke maikutlo a mongwadi.
- Dikahlaahlo e be tša moyo wo o fodilego, tša go naganwa gabotse le go thekgwa ka tshwanelo.
- Segalo e be sa go hloka khiduego eupša e be seo se kgodišago sa go hloka lenyatšo.
- Mongwadi a ka fa maikutlo a gagwe mafelelong a taodišo eupša seo e se be thumo ya taodišo.

1.5 **Taodišotlhalošo**

Tlhalošo

Ka taodišotlhalošo, mongwadi o hlaloša selo se sengwe gore mmadi a kgone go itemogela sona. Motho goba selo se sengwe di ka hlalošwa.

Tše di swanetšeego go hlokomelwia ge go ngwalwa taodišo ye:

- Mongwadi o swanetše go hlagiša seswantšho ka mantšu.
- Kgetha mantšu le dikgopoloo ka tlhokomele gore o fihlelele seo se nyakegago.
- Dikakanyo malebana le go bona, go kwa, go kgwatha, modumo le tatso di ka šomišwa go dira gore tlhalošo e kwešišege.
- Diriša dikapolelo ka tsela ya maleba.
- O swanetše go ba le boitemogelo bja hlogo yeo o ngwalago ka yona.

1.6 Taodišongangišano

Tlhalošo

Ka taodišongangišano mongwadi o na le kgopolole ye e itšeng goba nthakemo gomme a fe dintlha tša go fahlela goba go thekga maemo a gagwe. Kgopolole ya mongwadi e swanetše go kwešišega taodišong ka moka. Ka taodišo ye mongwadi o leka go kgodiša goba go fekeetša mmadi gore a kwane le kgopolole ya gagwe.

Tše di swanetšeego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišongangišano:

- Thoma ka go laetsa kgopolole ya gago ka tsela ya maatlakgogedi mabapi le hlogo.
- Efa dintlha tša go fahlela kgopolole ya gago le go thekga seo.
- Mongwadi o tla tsepelela dintlha tša go ganetsa pego.
- Bjalo ka mongwadi wa taodišo, tšweletša dikgopolole tše maatla ka ge taodišo ye e ama maikutlo a gago.
- Ditlabelo tša makgethe le tsebo ya go kgodiša di swanetše go šomišwa.
- Polelo e swanetše go ba ye maatla gore e hlohle maikutlo a mmadi. Hlokomela gore polelo e se be ye mpe.
- Thumo le yona e swanetše go ba ye maatla, ya go kwala le go kgodiša.

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE**POTŠIŠO YA 2****2.1 Lengwalo la segwera**

- Atrese e tee ya mongwadi.
- Tumedišo ya segwera.
- Matseno, mmele le mafelelo.
- Ga go na hlogotaba.
- Retšistara ya segwera go lebeletšwe baamogedi ba tshedimošo.
- Leina(sereto) la mongwadi.

2.2 Pego ya kuranta

- Leina la kuranta.
- Tšatšikgwedi.
- Mmegi.
- Hlogo.
- Diteng.
- Polelo ya maleba.

2.3 Polelo

- Tumedišo.
- Boitsebišo.
- Hlogo.
- Matseno a makopana.
- Polelo le tlottlontšu tša maleba.
- Segalo, lebelo, kopantšhomahlo, tirišo ya ditho tša mmele tša maleba.
- Setaele le retšistara e be tša maleba.
- Tšweletšo ya diteng go lebeletšwe sererwa.
- Nyalelano ya dikgopololo.
- Mafetšo a makopana a boitshepo.

2.4 Memorantamo

- Leina la mokgatlo, khamphani, bj bj.
- Memorantamo o tšwa kae?
- O ya kae?
- Letšatšikgwedi
- Nomoro ya faele
- Hlogo
- Molaetša
- Tlhohleletšo
- Tšhišinyo/Tharollo
- Mesaeno

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA**POTŠIŠO YA 3****3.1 Karata ya molaetša**

- Leina la moromelwa.
- Molaetša.
- Lefelo.
- Morero.
- Retšistara le polelo e be tša maleba.
- E be ka gare ga lepokisana.
- Fonte ya maleba.

3.2 Phoustara/Postara

- Hlogo e ngwalwe ka ditlhaka tše kgolo.
- Molaetša o be ka mokgwa wa dintlha/temana.
- Molaetša e be wa maleba.
- Retšistara e be ya maleba.

3.3 Pukutšatši

- Tšatšikgwedi.
- Matšatši a beke le ditiragalo.
- Tatelano ya ditiragalo go ya ka matšatši a beke.
- Diteng go ya ka sererwa.

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 20
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100